

رهنگفه دانا شۆرشا ئهیلوولی د رۆژنامهیا ئیتیلعاتدا یا ئیرانیدا 22 تیرمهها 1961 – 14 تیرمهها 1962

فاخر حسن یوسف

پشکا میژوو، فاکولتیا زانستین مرقایه تی، زانکویا زاخۆ، هدریما کوردستانی – عیراق.

<https://doi.org/10.26436/2016.4.3.287>

کورتیا لیکولینی:

بابه تی ههلبژارتیی ئی فه کۆلینی یی ب ناخی (رهنگفه دانا شۆرشا ئهیلوولی د رۆژنامهیا ئیتیلعاتدا ئیرانیدا: 22 تیرمهها 1961 – 14 تیرمهها 1962)، ئیکه ژ وان بابه تی ههری گهرم و خوه دی گرنکیا میژووی، په یوه ندیین عیراقی دگهل ههردوو دهوله تی تورکیا و ئینگلیز ل دهستپیکنا شۆرشا ئهیلوولا مهزن، گهلهک خالین گرنگ بخوه فه دگریت، تیچکچوون و ئالۆزیوون و نه ئارامیا رهوشا ئاسایی دناقههرا ههردوو دهوله تی ههفسوو عیراق و تورکیا بو وی چهندی دزفریت لدهمی ههژماره کا کوردان ژبه ره دهستپیکنا شۆرشا ناچهاتی سنوور بهزاندین و بهره ژ تورکیا ئاواره بووین و تیکهلی و نیریک بوونا وان دگهل کوردین کوردستانا تورکیا بو هوکاری وی چهندی کو مهترسی و دلگرانی لده ژ سیاسه ته دارین تورکیا پهیدا بییت کو ب نیریکبوونا کوردین عیراقی دگهل کوردین تورکیا بیته هوکاری پالدا نا کوردین تورکیا دژی دهسته لاندارین تورکیا و د نهجامدا شۆره شه کا کوردی ل وی ئالی ژی سه رهله دهت، ئه فی چهندی ئالۆزی ئیخسته دناقههرا ههردوو ئالیاندا و ههتا کار گه هشته وی رادی کو سنوورین ههقدوو بهزاندن و توپاران کرن، ل داوی کار ب پرسین دیلمۆماتیک هاته چاره سه رکرن، رۆژنامهیا ناچهاتی کو رۆژنامهیه کا وه لاته کی دیتزی ههفسوی ههردوو دهوله تی عیراق و تورکیا به باشی و ب روهنی سهرفی بابه تی راهه ستیا به و نووچه یین رۆژانه به لاکر بووینه کو ب گرنگی ل قهله م داینه، بابه تی دیتز د ئی فه کۆلینی دا تیچکچوونا په یوه ندی یین ههردوو دهوله تی عیراق و ئینگلیز سهرفی پر سا شۆرشا ئهیلوولی تابه تی وان توهمه تی عیراقی ددانه پال ئینگلیز ب مه به ستا هه فکار یکرنا وان ژ شۆرشا کوردی و ل بهرامبه ر ئینگلیز ته فایا توهمه تان ره تکران و بی بنه مال قهله م دان.

کلایا لیکولینی: ئهیلوول، ئیران، تورکیا، ئینگلیز.

پیشه کی:

گرنگی ب فی بابه تی داین، رۆژنامه گه ریا ئیرانی ههردو دهسته پیکنا پهیدا بوونا خوه و ههتا نوکه پوویته پیدانه کا باش دایه پرسین گریدای ب کورد و کوردستانی فه و نفیسینین دیروکی، رۆناکبیری، جفاکی و سیاسی ئینینه خواری، لی ههردو ئیک ژ وان ب شیوازه کی گرنگی دایه بابه تی

فه کۆلین ده رباره ی دیروکا کورد و کوردستانی د رۆژنامه یین بیاناندا خوه دی گرنگیه کا تابه ته، پیدقیه کو ب شیوهیه کی هوویر بینانه فه کۆلین ل سهرفی بهیته کرن دا کو ب باشی هایداری ههلووسی وان رۆژنامه یان بین ئهوین

نووچه گه هانین دهوله تین ئه ورۆبی، عیراق و تورکیا وهرگرتینه، د فنی فه کۆلینیدا ههول هاتیه دان ب شیوهیه کئی زانستی بهینه ریکخستن و نفیسین.

1: په یوه ندیین عیراقی- تورکی ل دهستپیکا شوړشا ئه یلوولی:

1-1 کربارین له شهکهری ل سهر سنووری:

دهستپیکا تی کچوونا رهوشا ئاسایی و ئالوزبوونا په یوه ندی یین د نایهرا ههر دوو وه لاتیین عیراق و تورکیادا ئهوا کو رۆژنامهیا ئیتیلعات ئیماژه پیکری، رهفینا ههژماره کا کوردین کوردستانا عیراقی بهرهه خا کا کوردستانا تورکیا فه چوون، ئیکه رهفین بو وی ئالوزیا کو د نایهرا ههژماره کا کوردان و بارزاناندا په یه ابووی دزفریت^(ه) کو ب ئه گهری فی ناکوکی ئیکه مژاره رۆژنامهیا ئیتیلعات سهبارت شوړشا ئه یلوولی ئینایه خواری باسی رهفینا ههژماره کا کوردین هه فدرژی هۆزا بارزانان بو نا ف خا کا دهوله تا تورکیا دکهت، رۆژنامهیا ئیتیلعات ل ریکه فنی (22 تیرمه هی ساله 1961) د بابه ته کیدا سهبارت رهفینا دهستکه کئی ژ کوردین عیراقی بهرهه تورکیا فه دگپریت و دنفیسیت: " هۆزه کا^(ه) (750) کهسی ژ کوردین عیراقی دگهل چهک و تهرش و تهوالین خوه په نابهری تورکیا بووینه، کاربدهستین تورکیا بریارین پیدفی ژبو سهروبه رکرنا خوارنا فی هۆزی کول ویلایه تا (کاکاری)^(ه) تورکیا ئاکنجی بووینه دان، ژیده رین فه رمی هیچ جوړه پیزانین سهبارت هۆکاری په نابهریا فی هۆزی نه داینه خوه یا کورن، د هینه زانین کو ئه گهری په نابهریا وان بو تورکیا بو وی ناکوکی دزفریت ئهوا کو دگهل هۆزا هه فدرژی خوه بارزانان هه، بهری دوو سالان (3000) کهس ژ فی هۆزی ژبه ره هه بوونا هه فدرژی دگهل بارزانان په نابهری تورکیا بووینه^(ه).

رهفینا دیت دگهل رهفینا ئیکئی یا جودایه و هۆکاری وی ژی ژبه ره هه چوون و پیکدادانا دنایهرا له شهکهری

گریدای ب ملله تی کوردفه، چ نفیسین ئه رینی بن و چ نه رینی بن هه ر ئیکن ژ وان خوه دی تایه تمه ندیه کا جودایه، لی ژ هه ر دوو ئالیانقه جهی مفا وهرگرتینه، ژ بابه تی دوور نه که فین، رۆژنامهیا ئیتیلعات هه ر ژ دهستپیکا به لافکرنا ئیکه مین ژماره یا خوه ل ریکه فنی (11 تیرمه هی ساله 1926) ب سه رپه رشتی و ریکه بهریا (عه باسی مه سعودی و فه رهادی مه سعودی) ل باژیری ته هیران پایته ختا ئیرانی هاته وه شاندن^(ه) و هه تا نوکه یا به رده وامه، گرنگیه کا باش و بهرچا ف دایه کیشه یا کورد ب تایه تی شوړشا سمکوی شاک (1930-1919 ز.)، دامه زراندنا کومارا کوردستان (1946 ز.)، شوړشا ئه یلوولی (1961-1975 ز.) و روودانین دیت، رۆژنامهیا ژنگوتی ب شیوهیه کئی بهرره و ریکویک هه ر ژ دهستپیکا شوړشا ئه یلوولی واته ساله (1961 ز) هه تا داویا وی ساله (1975 ز) سه دان بهرپه رین خوه ژبو نفیسین و تومار کرنا بابه تین گریدای ب شوړشا نایه ریفه ته رخانکریه و سه ره رای فه گو هاستنا نووچه یین په یامنی رین خوه، نووچه ژ رۆژنامه و نووچه نامه یین جودا جودا یین سه رانسه ری جیهانی فه گو هاستینه و ب فی چه ندی گرنگیه کا باشتر دایه شوړشی، لی ژبه ر زیده هیا بابه تان مه هه ول دایه بتنی پشکه کا وی بهرچا ف وهرگرین ئه وژی بابه تی لژیر نافونیشانی (ره نگفه دانا شوړشا ئه یلوولی د رۆژنامهیا ئیتیلعاتا ئیراندا/ 22 تیرمه ها 1961- 14 تیرمه ها 1962)، ئه وژی بتنی دوو ته وه رین سه ره کی بخوه فه دگریت: یا ئیکئی: په یوه ندیین عیراقی و تورکی ل دهستپیکا شوړشا ئه یلوولی یا دووی: توه مه تین عیراقی همبه ر ئینگلیز ب مه به ستا هه فکاری کورن دگهل شوړشگپرین کورد، هه ژی گو تینه کو رۆژنامهیا ئیتیلعات به روفاژی مژارین دیت بتنی چه ند هه ژمارین خوه ده رباره فی مژاری ته رخانکریه له وما بتنی چه ند هه ژماره یین دهستنیشانکری د فی فه کۆلینئی هاتینه ب کارئینان، دیسان یا پیدفیه بهینه دیار کورن کو رۆژنامهیا ئیتیلعات پرانیا نووچه یین خوه ژ

دیسان ہاتیہ خوہیا کرن کو شوپشا باکووری عیراقی سەرقت بوویہ (۵).

ژلایہ کی دیتزفہ رۆژنامہ ئیتیلعات ل رپکەفتی (12) تیرمەھی ساللا 1962) نغیسی بوو: "دوو فرۆکەیی کویا دیار عیراقی بن، شەفا دەر بازبووی، بنگەهە کئی زیرەفانین سنوورین تورکیا ل دەفەرا (گور) (۶) ل (3) کینلۆمیتریا سنووری عیراقی و تورکیا توپبارانکرن. ژیندەرین باوهرینکری ل ئەنقەرە خوہیا دکەن، دوو گوندین تورکیا ژی یین توپباران کرین، کو رەنگە توپباران هەر ژلایە فان فرۆکەیانقە هاتیبته ئەنجامدان. خوہشەختانە د فان بوہیراندا کەسەک نەهاتە کوشتن. خەلکی فان دوو گوندان ژ ترسا رینگران بەری دوو رۆژان مالین خوہ بجم هیلا بوون، هەر ئەف ژیندەرە دیار دکەت کو فرۆکەیی عیراقی ب شاشی وەسا هزر دکرن کو بنگەهە کئی گرنکی شوپشیانە، ل دەمی کو توپباران دەستپیکری ئەندامین بنگەھی زیرەفانین ئالاین تورکیا هەژاندن، لی ئەفنی چەندی کارتیکرنا خوہ د توپبارانکرن فرۆکەیاندا نەکر" (بەت). ئەفە ئیکەم سنوور بەزاندن بوو ژلایە حکوومەتا عیراقیقە هاتی ئەنجامدان، لی وەسا هاتە خوہیا کرن کو فرۆکەیین عیراقی ب شاشی دوو گوندین تورکیا توپبارانکرن وەسا هزرکرن کو بنگەهە کئی شوپشیانە، لی یا دیار ئەفە بتنی هیجەتە و نەیا بەر ئاقلە دوو گوند توپبارانکرن نەک گوندەک لەورا یا خوہیا عیراقی دخوازیت حکوومەتا تورکیا ژ رەفینا کوردان بو ناؤ خاکا وان ئاگەهدار بکەت و هەفکاری دگەل واندا نەکەت، لی توپبارانی هیچ زیانەک بخوہفە نەگرت.

دیسان د رۆژنامەیا ئیتیلعات سەبارەت سنوور بەزاندنا فرۆکەیین عیراقی د ناؤ ئاخا تورکیا ل رپکەفتی (14) تیرمەھی ساللا 1962) دا هاتیہ کو فرۆکەیین جەنگین عیراقی ژ بو دوو مین جار کویا دیار کەفتبوونە دووبف شوپشفانین باکووری عیراقی، سەر دەفەرین سنوورین تورکیا فرین، لدووؤ فان راپورتان، فرۆکەیین

عیراقی و پیشمەرگەهاندا دزفیت کو (48) کەس هاتنە کوشتن و یین مایی بەرەف خاکا تورکیا رەفین، رۆژنامەیا ئیتیلعات ل رپکەفتی (26) تیرمەھی ساللا 1961) نووچەیه کئی سەبارەت فی بابەتی فەدگیریت و دنغیسیت: "پیکدادان و هەفچوونین چە کدارنە د نبقەرا کوردین دەستی راست و کۆمونیستاندا ل باکووری عیراقی رووادیە، د ئەنجام دا (48) کەس هاتنە کوشتن، دەستەکەک ژ فان کوردان بەرەف تورکیا پەنابەر بووینە، لی هۆزین وان دگەل بارزانیان مژوولی جەنگ و پیکدادانینە، د فی جەنگیدا سەرباز ژی پشکدار بوون، (3) کەس ژ وان هاتنە کوشتن". (۶) هەر سەبارەت فی مژاری دەولەتا تورکیا راکەهاندا کو (75) کەس ژ شوپشگیرین عیراقی دەر بازی سنووری بووینە و بەرەف ئاخا تورکیا هاتینە، پەیفداری حکوومەتا تورکیا خوہیا کر کو هەتا نوو کە هەژمارا پەنابەرین عیراقی د ناؤ ئاخا تورکیا دا گەهشتینە (1013) کەسان. (۷)

ل فیری ئالۆبوونا پەیوەندیین دنابقەرا هەر وەلاتاندا بووی چەندی فەدگەریت دەمی دەستەیا دووی ژبەر شەر و هەفچوونین دنابقەرا لەشکەری عیراقی و پیشمەرگەهاندا رووادی و رەفینا هەژمارەکا کوردان بو ناؤ خاکا تورکیا و هەولین لەشکەری عیراقی بو گرتنا وان، نەک ژبەر وان کوردین ب هۆکاری ناکۆکیین هۆزی بەرەف تورکیا رەفین.

ئیکەم نووچەیا کو رۆژنامەیا ئیتیلعات ئامازە ب بەرەفبوونا لەشکەری تورکیا ل سەر سنووری هەفپشکی هەر دەولەتین عیراق و تورکیا کری ئەوہ یا کول رپکەفتی (20) ئەیلوولی ساللا 1961) کو د ویدا هاتیہ تورکیا ئەرتشی خوہ ل دەمی شوپشا چە کداری دژی سەرۆک وەزیرین عیراقی عەبدولکەریم قاسمی (1958-1963)، ب دریاھیا سنووری هەر دوو دەولەتین تورکیا و عیراقی خوہجەکرن و سەر تووخیی دا چوون و دەر بازبوون،

عیراقی کو ههژمارا وان نهیا رۆهن بوو، چەند بۆمبێن ئاگرین هافیتبوونه گونده کئی نێزیک ماردینی د ناڤ ناخا تورکیادا، پاشی بەره‌ڤ سه‌متا باشوور و باژیری مووسل زفرین (٢٦).

لی یا دیار قی جاری سنوور به‌زاندنا فرۆکه‌بێن عیراقی بەره‌ڤ سه‌مته‌کا دیتره‌ڤه‌ چوو بوون کو ده‌ڤه‌را ماردینی بوو و به‌روفاژی یا ئیکئی کو ویلایه‌تا هه‌کاری بوو، لی ئەڤ چەنده جهی پرسیاریه‌ چوونکو ده‌ڤه‌را ماردین دووره‌ ژ سنووری عیراقی و کیمتر په‌یوه‌ندی دگه‌ل شویشی هه‌بوو. پشتی کو شهر و هه‌ڤچوون دناڤه‌را پێشمه‌رگه‌هین کورد و حکومه‌تا عیراقیدا ل نێزیک سنووری عیراق و تورکیا روودای، حکومه‌تا تورکیا هه‌ولێن مه‌زن دان کو ریکئی ل ره‌ڤینا شوهره‌شیکیرین کورد بو دناڤ خوه‌دا بگرن داکو ب قی چەندی ره‌وشا سیاسی دناڤه‌را هه‌ر دوو وه‌لاتاندا ئالۆتر لی نه‌هیت، رۆژنامه‌یا ئیتیلاعات ل ریکه‌فتی (15 تیرمه‌هی سالآ 1962) رۆهنکریه‌: کو جه‌نگ و هه‌ڤچوونین تۆند و دژۆار د ناڤه‌را نه‌رتشی عیراقی و شوهره‌شغانی باکووری عیراقی ل نێزیک تووخوبی تورکیا د رۆژه‌ڤیدا به‌ره‌ڤه‌ کو ده‌وله‌تا تورکیا ده‌ست ب هه‌ولێن هۆشیارانه‌بێن به‌رفه‌ه کرینه، داکو ب قی چەندی ریکئی ل چوونا شوهره‌شگیران بو د ناڤ خا‌کا خوه‌دا بگرن. شوهره‌شگیرین کورد ژ ئالیی یه‌که‌بێن نه‌رتشی عیراقی که‌ڤینه ژیر فشار و دووڤچوونه‌کا تۆند، د وان شهر و پیکدادانین دناڤه‌را هه‌ر دوو ئالیاندا، هنده‌ک جار ل ده‌می ئارتشی عیراقی ده‌ست ب تۆپارانکرنی دکه‌ت شوهره‌شگیرین کورد نه‌چار دبن به‌ره‌ڤ ناخا تورکیا به‌ه‌ڤ (٢٧). جاره‌کا دی فرۆکه‌بێن عیراقی سنووری تورکیا به‌زاند، لی قی جاری جودابوو دگه‌ل جارین بۆریدا ژ به‌ر چەند هۆکاران: یا ئیکئی: قی جاری دوو زیره‌ڤان تورک هاتنه‌ کوشتن و زیانین سامانی گه‌هشتن تورکیا.

یا دووی:

قی جاری حکومه‌تا تورکیا هه‌لوسته‌کی تۆندتر هه‌مبه‌ر عیراقی ب کاربر و فه‌رمانا فرینا فرۆکه‌بێن تورکیا ل سه‌ر سنووری هه‌ر دوو وه‌لاتاندا و له‌شکه‌ری تورکیا که‌ڤته‌ د ئاماده‌باشییدا ئەو ژ ی به‌ مه‌به‌ستا رینگرتنا زنده‌گافیین له‌شکه‌ری عیراقی بوو، رۆژنامه‌یا ئیتیلاعات ل ریکه‌فتی (16 ته‌باخی سالآ 1962) ڤه‌گۆه‌رتیه‌: " ئەڤرۆ وه‌زاره‌تا به‌ره‌ڤانیا تورکیا به‌یاننامه‌یه‌ک ده‌رکر، هه‌ر د ویدا دیارکر کو ده‌وو پشتی نیڤرۆ چەندین فرۆکه‌بێن جه‌نگی عیراقی هیرش کرینه سه‌ر گونده‌کی (حکاری) (٢٨)، نێزیک سنووری عیراقی و زیانین سامانین زنده‌گه‌هاندن خه‌لکی قی گوندی بچوویک، ده‌ستور ژ ئالیی هیرین نه‌سمانیین تورکیاڤه‌ هاته‌دان، هه‌تا چەندین فرۆکه‌بێن تورکیا ب مه‌به‌ستا رینگرتن ژ دووباره‌ نه‌بوونا هیرشین عیراقی بو سه‌ر ناخا تورکیا ل ده‌وروبه‌رین بنگه‌هین سنووری (رۆبارو) بکه‌ڤته‌ د ره‌وشا ئاماده‌باشییدا. ١٤. ژ لاین فه‌رمانده‌یی زیرڤانیا تووخوبی تورکیا ل نێزیک خا‌کا عیراقی داخوازا هاریکاریا هیرین ژ نافه‌ندی کر، که‌سانین کو پشتی نیڤرۆیا رۆژا بۆری هیرشا فرۆکه‌بێن عیراقی بو سه‌ر ناخا تورکیا دیتین خوه‌یاکرن کو ئەڤ فرۆکه‌بێن هه‌نی ژ جووری (میک) رووسی بوون و هه‌تا (40) کیلۆمیتران دناڤ ئاسمانی تورکیادا پێشڤه‌چوو بوون، بلنذبوونا ئان فرۆکه‌یه‌یان گه‌له‌ک کیم بوون و هه‌تا (600) پینگاڤان بوو" (٢٩).

دیسان ده‌وله‌تا تورکیا به‌یننامه‌یه‌ک ده‌رکر و خوه‌یاکر کو بنگه‌هه‌کی زیره‌ڤانین له‌شکه‌ری تورکیا لسه‌ر سنووری هه‌ر دوو وه‌لاتان ژ لاین فرۆکه‌بێن عیراقی هاتیه‌ تۆپارانکرن و ب قی چەندی دوو سه‌رباز هاتینه‌ کوشتن و ئیک ژ ی ب دژواری برینداربوویه، لی به‌روفاژی نووچه‌یا بۆری ل شوونا سنوور به‌زاندنا فرۆکه‌بێن عیراقی ب ناڤرا (40) کیلۆمیتران ئیماژه‌ ب (14) کیلۆمیتران هاتیه‌کرن ئەڤ نووچه‌ ل ریکه‌فتی (16 ته‌باخی سالآ 1962) هاتیه‌ دیارکرن کو دوو فرۆکه‌بێن جه‌نگی

عيراقى هيرش كونه سهر بنگه هه كى سنووربى توركيya و دوو زيروه فانين توركيya كووشتن، د راگه هاندنا دهوله تا توركيya دا هاته گوتن كو فرۆكه بين جهنگين عيراقى بنگه هى تووخوبى (رؤبارو) د (14) كيلوميتريا سنووربى عيراقيدا نيخستيه بهر هيرشان، سهره راي كووشتنا وان ههر دوو زيروه فانان، كه سه كى ديتر ژى ب دژوارى بريندار بوويه، كول هه يفا بۆرى ژى، هيرشه كا وه كى فئى ژلايى فرۆكه بين عيراقى بو سهر بنگه هى سنووربى رؤبارو هاتبوو نه نجامدان (لئى)، پشتى فان كيرارين له شكه رى، ههولين چاره سهربى هاتنه دان و كار گه هشته ههولين ديبلوماتيك.

2-1 ههول و بزافين ديبلوماتيك:

پشتى كووشتنا دوو زيروه فانين تورك و بريندار بوونا ب دژوارى يا زيروه فانه كى ديتر، رۆژنامه يا ئيتيلاعات ل رينكه فتى (16 ته باخى سالا 1962) نووچه يه كى فه دگو هيريت كو وه زاره تا ده رفه يا توركيya بو ئيكه مين جار ژ باليوزى عيراقى ل نه نقه ره خواست كو رۆهنكرنى ل سهر فان زيده گافين له شكه رى عيراقى بهت. د هه مان ده مدا ده ستور ب باليوزى توركيya ل به غداد هاته دان كو ب شيويه كى راستخوه سهر فئى مژارى داخوازا رۆهنكرنى ژ دهوله تا عيراقى بكهت. ل داويى دهوله تا عيراقى محابينا خوه سهر په يدا بوونا فئى روودانى نيشاندا و داخوازا ليپورينى ژ دهوله تا توركيya كر (لئى).

پشتى فان ههول و بزافين ديبلوماتى، وه زاره تا به ره فانيا نيشتيمانيا توركيya خوه ياك: كو پشتى جارا بۆرى فرۆكه بين عيراقى سنوور توركيya به زاندين و دوو سهر باز كووشتن، جاره كا ديتر فرۆكه بين عيراقى سنووربى توركيya به زانديه و گوندهك ل ده فها ره كارى (هه كارى) توپيارانكره، لى فئى جارى چ زيان بخوه فه نه گرتيه، نه فه نووچه يه ل رينكه فتى (16 ته باخى سالا 1962) هاتيه "وه زاره تا به ره فانيا نيشتيمانيا توركيya راگه هاند كو لدوويش هيرشا فرۆكه بين عيراقى بو سهر ناخا توركيya و

كووشتنا دوو زيروه فانين تورك، ده ستور ب هيرين نه سمانين توركيya هاتيه دان كو فرۆكين خوه سهر سنوورين هه فپشكى توركيya و عيراقى نه نجام بهن. فرۆكه بين عيراقى (50) كيلوميتر دناف خاكا توركيya دا پيشقه چوون. پشتى نيقرؤيا نه فرؤ ژى فرۆكه بين عيراقى ههر ل ده فها ره ره كارى (هه كارى) دوو باره ده ست ب زيده گافان كرينه. د فان زيده گافاندا گونده كى توركيya توپيارانكرن، لى چ زيان بخوه فه نه گرتن، پشتى نيقرؤيا نه فرؤ وه زاره تا كارؤبارين ده رفه يا توركيya، باليوزين عيراقى ل نه نقه ره ژبو رۆهنكرى بانگه يشت كريه. بهرى چهند هه يقان ل نيريك سنوورين عيراقى و توركيya، جهنگ و هه فچوون دنا فبه را دهوله تا عيراقى و هيرين شوڤشين فئى دهوله تى ده ستپيكريه، د فان پيكداداناندا فرۆكه بين عيراقى چهندين جاران سنوور به زاندين و ده ربازى ناخا توركيya بوون (هه). رۆژنامه يا ئيتيلاعات ل رينكه فتى (20 ته باخى سالا 1962) ديار كريه كو پشتى ههولين ديبلوماتين ده ستپيكى دنا فبه را عيراقى و توركيya دا چ نه نجام بخوه فه نه گرتن و هيرشا كرنا فرۆكه بين عيراقى دناف ناخا توركيya دا، كه فتننا فرۆكه يه كا عيراقى ژلايى هيرا نه سمانيا توركيya فه، ب فئى چهندي په يوه ندين ههر دوو وه لاتان نالوزتر ليها ت، د به رامبه ر فئى كيراريدا دهوله تا عيراقى نه رازي بوونا خوه ديار كر و دهوله تا توركيya ژى خوه ياك: توپيارانكرنا سنوورى نه هينه راوه ستان دى هه لوسته كى ديتر نيخينه د كاريدا، وه زاره تا ده رفه يا عيراقى سۆز دابوو كو فرۆكه فانين عيراقين زيده گافان سهر نه سمانى توركيya دكه ن بهينه سزادن لى يا ديار چ نه نجام بخوه فه نه گرتن (هه)، نه فه چهنده جهى پرسياريه كو چ فرۆكه فان بين ده ستور و فه رمانا حكومه تى نه شيت سنوورى به زينيت و ده فها ره توركيya توپياران بكه تن، لى ته فايا فان بتنى هيجه تن كو دهوله تا عيراقى ب فان جو ره ناخفتنا دخوازت خوه ژ فان جو ره كيران بى ناگهه بكهت.

رۆژنامهیا ئیتیلاعات ل رێکهفتی (20 تهباخی سالآ 1962) رۆهن کریه کو کاربدهستین فهرمیین تورکیا دیارکرن کو فرۆکه جهنگیین عراقی ئەوین زیده گافی سهر ناخا تورکیا کرین، ئیک ژ وان ئینایه خواری و ژناقچوو، رهنکه لهی شوپشگیپین باکووری عراقی بن، دهولهتا عراقی دادخووا وی چهندی کر کو شوپشیین هۆزین عراقی، ژلابی هۆزین سنوورین تورکیاهه دهینه پشتهفانیکرن، دهولهتا تورکیا ژی پشتهفانیا هۆزین نافهاتی دکهن، لدوویف وان نووچهیان دوو فرۆکهیین جهنگیین عراقی هیرش کر نه سهر چهنه گوندین منگولا ل (40) کیلومیتریا سنووریا عراقی و توپبارانکرن. دفتی بویه ریئا زیان نهگههشته ههچ کهسهکی، بهرامبهر فئی کریاری وهزارهتا دهرفهیا تورکیا ب تۆندی نهرازیبوونا خوه ههمبه روودانین تووخوایین فئی داوینی ل دهولهتا عراقی کرن^(هت).

دیسان د رۆژنامهیا ئیتیلاعاتدا ل رێکهفتی (20 تهباخی سالآ 1962) هاتیه کو حکومهتا تورکیا خوهیا کرن کو رهنگه ئالۆزیین فئی داوینی بین سنووری سههرلهشکهه عهبدولکههیم قاسمی ئینابه رۆژهفیدا داکو ئاریشهیین خوهیین نافخوهیی نخیتیت، کو سههرهرا ی پوسا کورد کو خوهسههیری دخوازان، کیشهیا عراقی دگهل جهمال عهبدولناسری سهروک کۆماری مسری(1956- 1970) و مملانییا عراقی لگهل ئینگلیزی سهبارهت پهتپۆلی و ههروهسا دادخووا یا مالکیهتا کویتی ژ ئالیی عراقی فه ل داوینی پهیوهندیین عراقی و ئیرانی^(هت)، ههر چهنده نهه ههموو ئاریشهیین ل عراقی ههبوون لی نه فیا بهیته ژیر کرن کو شوپشا کوردان دژی حکومهتا عراقی و داخووا یا وان بۆ بدهستفه ئینانا مافین رهواین خوه و شهپ و پیکدانان ل دهفهرین چیایین نیریک سنووری تورکیا و تیکهلبوونا کوردین ههردوو ئالیان مهزنتین کیشهیا عراقی دگهل تورکیا بوو.

پشتی کو دهولهتا تورکیا هههمبه زیده گافیین عراقی ههلویست نیشاندای و سنووری عراقی بهزاندی، حکومهتا عراقی بۆ ئیکههین جار نهرازیبوونا خوه دیارکر و رۆژنامهیا ئیتیلاعات ل رێکهفتی (20 تهباخی سالآ 1962) فهگوهاستیه و نفیسه: " په یقدا ری وهزارهتا دهرفهیا عراقی گۆت: کو دهولهتا عراقی نهرازیبوونا خوه دژی زیده گافیین ب مهبهستین کاربدهستین تورکیا کو رۆژا پینجشه میا دههرازیبووی، ل ده مژمیر (7) سپیدی فرۆکهیه کا عراقی ئینایه خواری، ژ ئالیی دیتره رادیویا بهغداد، داخوهیا نیین ژیده ره کئی خوهدی دهستهلاتی عراقی کو ژ رهخی نووچه گههانیا عراقی هاتبوو وهشاندن، پهخشکر و دیارکر کو (16) تهباخا بۆری، چوار فرۆکهیین هیزا ئهسمانیا تورکیا زیده گافی سهر تووخوایین عراقی کرینه و (70) کیلومیتران کهفتیه دناف ناخا عراقیدا و فرۆکهیه کا عراقی ئیخستینه خواری کو فرۆکهفانی وی ژی هاتیه کوشتن"^(هت).

رۆژنامهیا ئیتیلاعات ل رێکهفتی (20 تهباخی سالآ 1962) دیارکر کو فئی جارئ حکومهتا عراقی شیوازه کئی دیتر بهرچافکر کو نهه کریارین سهر سنووری دهینه نهجمادان نه د بهرژه وهندی ههر دوو ئالیاندایه، لی یا دیار حکومهتا تورکیا نهرازیبوونا عراقی بهرچاف وهرنه دگرت، ههر وهسا د ههلویستی بهغدادا هاتیه کو شوپشگیپان تورکیا کریه نافهندا زیده گافیین خوه و دهولهتا تورکیا ههفکاریا وان دکهت و نهفئی چهندی نهرازیبوونا دهستهلاتداریین عراقی بخوهفه گرت، حکومهتا عراقی رۆهنکر کو پیدقیه حکومهتا تورکیا ژبهه زیده گافیان داخووا لیپورینی بکهتن و ههروهسا داخووا قهههه بوو کرنی ژ تورکیا کر و نهه ئیکه ب مافی رهوایی خوه دزانی^(هت).

رۆژنامهیا ئیتیلاعات ل رێکهفتی (20 تهباخی سالآ 1962) دیارکریه کو لدوویف بهیننامهیا وهزارهتا دهرفهیا تورکیا هاتیه کو د ههفتیه کیدا فرۆکهیین عراقی بۆ

سيه مين جار سنوورئ تورکيا به زاندينه و توپارانکرينه، نه ؤ چنده بو هوکاري تیکچوونا ره وشا تهاهين ل ده فها ره کارى حکومته تا تورکيا خوه ياکر کو نه گهر نه ؤ زيده گافين هه ني نه هينه راوه ستاندين دئ هه لويسته کي توندتر هه مبهر عيراقئ د نيخينه کاريدا، لي حکومته تي عيراق ديار کر کو ئي جارئ نه ب مبهه ست بوو (م).

به رامبهر فان کريارين حکومته تا عيراقئ رۆژنامه يا ئيتيلاعات ل ريکه فتي (20 ته باخي ساللا 1962) ديار دکه ت کو دهوله تا تورکيا بيدهنگي شکاند و شانده کا ئه رتشي تورکيا کو کارفهرمانيا دوو فچوونا روودانين سنوورين هه ر دوو دهوله تين تورکيا و عيراقئ هه بوون، ديار کر کو هه تا نوکه سه ره پاي کوشتن (2) که س ژ هوژين توو خويبين تورکيا، (2) زي ره فانين سنوورين تورکيا ژي د فان رووداناندا هاتينه کوشتن و (1) ژ وان ب دژواري بريندار بوويه و (8) گوندين تورکيا و (32) مالين گونان ب دژواري زبان بهر که فتيه. د به رامبهر ئي چهندي دهوله تا عيراقئ، تورکيا ژ بهر زيده گافين ئاشکرا بو سه ر ده فهرين سنوورين عيراقئ توهمه تبار کر، په يقدارئ عيراقئ خوه ياکر د شياندا هه بوو کو فرۆکه بين عيراقئ بکه فته دوو ؤ فرۆکه بين ئه رتشي تورکيا و به رسفا زيده گافي وان بدن. لي دهوله تا عيراقئ ب ئوميدا وي چهندي کو دهوله تا تورکيا دئ زيده گافان سزا ده ت، هه ر ب ئي مبهه ستي ده ست ب هيج هه وله کي نه دا (ل).

پشتي فان هه موو ناخفتنان، د ئي نووچه ييدا جياوازيه کا ئاشکرا به اوورد دگهل نووچه بين بويدا يا هه ي کو نه ؤ جو ره ناخفتنين ل خواري دگهل داخوه يانين راديوييا به غداد کو دهوله تا تورکيا ب هوکاري تیکچوونا په يوه ندين هه ر دهوله تان ل قه له م دابوو، جياوازيه کا ئاشکرا ياهه ي. رۆژنامه يا ئيتيلاعات ل ريکه فتي (20 ته باخي ساللا 1962) فه گوه اسديه و نفيسييه: "رۆژا بوري عيسمه ت ئينو نوو (1884-1973 ز.)، سه روک وه زيرين تورکيا، سه باره ت روودانين سنوورين ئي دويمه يي يين

تورکيا و عيراقئ، دگهل جه نه رال جه وده ت سوناي (1899-1982 ز) وه زي ري به ر فانيي و فه ري دوون جه مال ئه ر کين وه زي ري ده رفه يي تورکيا که فته د دانوستاناندا. وه زي ري ده رفه يي تورکيا پشتي ديداري بو په يامنيان خوه ياکر کو دهوله تا عيراقئ نفيسييا نه رازي بووني بو تورکيا هنارتيه و دادخووا وي چهندي کريه کو فرۆکه بين جهنگين تورکيا، فرۆکه به کا عيراقئ دنا ؤ خا کا عيراقيدا نيخسته يه خواري، لدوو ؤ به ياننامه يا کو ژلاي وه زاره تا ده رفه يا تورکيا هاتيه به لافکر ن ديار ديت کو دهوله تا عيراقئ د به رسفا نه رازي بوونا تورکيا دا ديار کريه کو نه م ري ره کا زيده ل دو ستايه تيا خوه دگهل تورکيا دگرين و ئوميده وارين کو هه ر چاوا بيت په يدا بوونا روودانين نه چافه ري کري و نه ب مبهه ست نه بيته هوکاري ئالوز بوونا دو ستايه تيا هه ر دهوله تان (ل).

دشين بيژين کو گرنگرين نووچه يا کو سه باره ت ئالوزين دناقبه را عيراق و تورکيا دا هاتي رۆژفيدا نه وه ياکو وه زاره تا ده رفه يا تورکيا ب ده ر کر نا به ياننامه يه کي خوه ياکري کو نه وين ديژن حکومته تا تورکيا هه فکاريا شو رشفانين کورد ل باکووري عيراقئ دکه ت چ بنه ما بو نين و دوو يرن ژ راستي، ب ديتنا مه ب ده ر کر نا ئي به ياننامه ييدا ديار بوو کو ئالوزين هه ر دوو وه لاتان بتني لسه ر شو رشفانين کورد بوون کو لده مي جهنگ و هه فچووني ده ربازي خا کا تورکيا دبوون و ل داوين ئالوزي که فته دنقبه را واندا، رۆژنامه يا ئيتيلاعات ل ريکه فتي (21 ته باخي ساللا 1962) ديار کريه و نفيسييه: "وه زاره تا ده رفه يا تورکيا به ياننامه يه ک ده ر کر و لدوو يف وي دادخووا عيراقئ کو نه وا ديژيت: تورکيا هاري کاريا شو رشگيرين هوژين (مه به ست کوردين عيراقئ) باکووري عيراقئ دکه ت ب ده ره ل قه له م دده ت. نه ؤ به ياننامه يا وه زاره تا ده رفه يا تورکيا پشتي نه رازي بوونا ئي دهوله تي ب دهوله تا عيراقئ سه باره ت زيده گافين فرۆکه بين جهنگين عيراقئ سه ر گوندي (بيسکان) کو دکه فتيه دنا ؤ ناخا

دیسلۆماتیک چونکو فی جاری فرۆکه یین عیراقی سنوور نه بهزانندن و بتنی ئارمانجا تۆپیارانکرنا بنگه هێ پێشمه رگه هێن کورد بوو.

ل داوین کاری دیسلۆماتیک زفریقه رهوشا جاران و کاودانی تیکچوونا په یوه ندیان وه کو جاران زفریقه، د رۆژنامه یا ئیتیلاعاتدا ل ریکه فقی (21 ته باخی سالا 1962) هاتیه فه گۆهاستن و نفیسین "بالیۆزی مه زنی تورکیا ل به غداد کو رۆژا 17 ته باخی ژ به غداد به ره فۆ تورکیا فه چوو بوو، فه گه ریاقه جهی کارفرمانیا خوه، ل دهسپیکێ بریار سهر وی چه ندی بوو کو بالیۆزی تورکیا ل نیقا هه یفا نه یلوولی فه گه ریت عیراقی، لی ژبه ر تیکچوون و ئالۆبوونا نه چاقریکری دناقهه را عیراقی و تورکیا دا، وی بیهنقه دانا خوه ب داوی نه ئینا و زفریقه سهر کارفرمانیا خوه" (هه).

پشتی فان هه موو ئالۆزی و توهمه تبارکرنا ژ لایه ههر دوو ولاتین عیراق و تورکیا فه به رامبه ر هه فدوو دهاته کرن، ل داوین رهوش ناسایی دناقهه را واندا که فته د ئارادا و ههر دوو وه لالت ل سهر ئیک خالی هه فدهنگ بوون نه و ژی دژایه تیکرنا شۆرشا کوردان نه و شۆرشا کو ژبو بدهسغه ئینانا خوهسته کین خوه یین رهوا نه و ژی مافی خوه نفیس نه ته وه یا کورد بوو.

2- توهمه تین عیراقی هه مبه ر ئینگلیز ب مه به ستا هه فکاریکرن دگه ل شۆرشگێرین کورد:

رۆژنامه یا ئیتیلاعات د ئیکه م بابه تی خوه دا سه باره ت هه فکاریا ئینگلیز دگه ل شۆره شا نه یلوولی دا ل ریکه فقی (22 نه یلوولی سالا 1961) هاتیه کو لده می جدهنگ و هه فچوونا له شکه ری عیراقی و شۆره شیین کورد، پشتی شکه ستا شۆره شقانان چه که کێ زنده یی ئینگلیزی و رۆسی ل ده ف که له خین وان هاتنه بدهسغه ئینان. لی نه فه وی پامانی نا گه هینیت کو شۆرشگێرین کورد چه ک و تهقه مه نی ژ ههر دوو وه لاتین نافبری وه رگرتن، چونکو شۆره شگێرین کورد ب گه له ک ریکان شیان چه کی ب

تورکیادا هاته دیار کرن و راگه هانندن. دهوله تا تورکیا د نه رازیبوونا خوه دا خوه یا کرپوو کو د هیرشا فرۆکه یین عیراقی دوو زیره فانیین سنوورین تورک هاتنه کوشتن. ل دویمه یه ک هه ویین فرۆکه یین جهنگی عیراقی ههر سهر وی گوندی، فرۆکه یه کا عیراقی ب ریا فرۆکه یین تورکی هاته ئیخستن و فرۆکه فانی وی هاته کوشتن، دهوله تا عیراقی دادخووا وی چه ندی هه بوو کو فرۆکه یا نافبری دنا ف ناخا عیراقیدا ب ریکا فرۆکه یین تورکیا کو زنده گافی سهر ناخا عیراقی کرپوون هاته ئیخستن، د به یاننامه یا نوودا وه زاره تا ده ره فیا تورکیا پشتی دادخووا عیراقی ره تکر، خوه یا کر کو دهوله تا عیراقی ب دیارکرنا فان جو ره دادخووان، سهره رای هۆشداریا دهوله تا تورکیا، نه له به ره ریکێ ل به ر دووباره نه بوونا بو به رین کو ل سنوورین خوه دگه ل تورکیا هاتین کرن بگری، ب فی چه ندی نوکه سهر وه به کێ ئالۆز و تیکچووی ل تووخو یین عیراقی و تورکیا په یدا بووه" (هه).

کار گه هشته وی رادی کو هه فئیریکه ک دناقهه را ههر دوو وه لاتاندا که فته رۆزه فیدا رۆژنامه یا ئیتیلاعات ل ریکه فقی (21 ته باخی سالا 1962) سه باره ت فی چه ندی هاتیه کو دهوله تا تورکیا ب به رچا ف وه رگرتنا په یوه ندین دیرۆکی یین دناقهه را ههر دوو دهوله تاندا ده ستورا راهه ستاندا فرینا فرۆکه یین تورکیا نه ویین سهر سنوور هه فیشکی وان لگه ل عیراقی دفرن ده رکر، ژلایه کێ دیتزه دووباره دهوله تا عیراقی دادخووا وی چه ندی کر کو دهوله تا تورکیا هه فکارین د گه هینته شۆرشقانین باکووری عیراقی، تشته کێ سه یه ره کو نه ف دادخووا ب هه یچ شیوه یه کێ نه یا هه فریکه دگه ل راستی، رۆژ ده ربازی بووی وه زاره تا به ره فانی تورکیا ژی به یاننامه به ک به لاقه ر د ویدا خوه یا کر کو به ری ماوه یه کی ژی فرۆکه یین جهنگی عیراقی ل نیریک سنوور تورکیا هیرش کرینه سهر شۆرشیان، لی زنده گافی سهر نه سمانی تورکیا نه کرن (هه)، واته نه فه پینگافه کا باش بوو به ره ف کارین

دەستفە خوێخوێ بین و ب کاربین (هه). رۆژنامەیا ئیتیلاعات ل رێکەفای (24 ئەیلوولی 1961) د دوویم نووچەیا خوێخوێ سەبارەت هەفکاریکرنا ئینگلیزی لگەل شۆرەشگێرین کورد ئیماژە ب ئاخفتنێن عەبدولکەریم قاسمی کرێه کو رێپەرئ شۆرەشگێرین کورد، مەبەست مەلا مستەفا بارزانی ئالافی دەستی ئینگلیزە و ئیماژە ب هەندە بەلگەیان کرێه و نغیسە: "دووھو عەبدولکەریم قاسم سەرۆک وەزیرین عیراقی جارەکا دیتەر دەولەتا ئینگلیزی و ئەمریکا ب مایتیکرنا د شۆرەشا باکووری ئی وەلاتی تۆھمەتبارکر و ڕاگەھاند کو کریارین دۆژمنکارانەیین وان، ئاسایش و ئارامیا عیراق ئیخستینە د مەترسیندا، عەبدولکەریم قاسمی ل کۆنفرانسا رۆژنامەفانیا خوێخوێ خوێخوێ کر کو لدووڤ بەلگەنامەیین هەیی و بەردەست، ئینگلیزان دەست د ڕوودانین ئی داویندا هەبوون، ئەوی گەفین گرتنا دەرگەھی بالیۆزخانەیا ئینگلیزی کر" (هه).

دیسان عەبدولکەریم قاسمی د داخوێیانین خوێخوێ بالیۆزخانەیا ئینگلیز ل بەغداد ب تۆھمەتا مایتیکرنا د کارۆبارین نافخوێ عیراقیدا و هەفکاریکرنا لگەل شۆرەشگێرین کورد گونەھبارکر و گەفەیین وی چەندی کرنا کو ئەگەر بالیۆزخانەیا ئینگلیز دەست ژ فان جوێه کریاران بەرنەدەت دی نەچار بین دەرگەھی بالیۆزخانەیا ئینگلیز بگرین، هەر سەر ئی مژاری دەولەتا ئینگلیز دلگرا نیا خوێخوێ دیارکر و هاتە دەنگ، دەولەتا ناڤیری ب رێکا دیلۆماتیک ئەڤ پەرس و تەڤایا داخوێیانین عەبدولکەریم قاسمی بی بنەما ل قەلەمدان. رۆژنامەیا ئیتیلاعات ل رێکەفای (24 ئەیلوولی 1961) دیارکر کو بالیۆزخانەیا مەزنا ئینگلیز ل بەغداد داخوێ رۆھنکرنا مژارا داخوێیانین ئی داوێ عەبدولکەریم قاسمی ژ وەزارەتا دەرڤەیا عیراقی کر کو عەبدولکەریم قاسمی د پەیفە خوێخوێ، بالیۆزخانەیا ئینگلیز ل بەغداد ب گێرانا رۆلی کاتیکەر د شۆرەشا باکووری عیراقیدا

گونەھبار کر بوو. دیسان ناڤهاتی گەفین دائیخستنا بالیۆزخانەیا ئینگلیز کر و گۆت بوو ئەگەر دەولەتا ئینگلیز مایتیکرنا خوێخوێ د کارۆبارین عیراقی ب داوی نەھینیت، عیراق دی نەچار بیت بالیۆزخانەیا ئینگلیز بگریت. وەزارەتا کارۆبارین دەرڤەیا ئینگلیز تەڤایا تۆھمەتین عەبدولکەریم قاسمی بی بنەما و دوور ژ راستی و دروستی ل قەلەم دان، بەرامبەر ئی چەندی بالیۆزخانەیا ئینگلیز ل بەغداد یادداشتنامەیک گەھاندە وەزارەتا کارۆبارین دەرڤەیا عیراقی و هەموو ئەو تۆھمەتین دەولەتا عیراقی پالداینە دەولەتا ئینگلیز بی بنەما دانە دیارکر (هه).

رۆژنامەیا ئیتیلاعات ل رێکەفای (24 ئەیلوولی 1961) سەبارەت داخوێیانین عەبدولکەریم قاسمی هەمبەر دەولەتا ئینگلیز دیارکر ئەو کو دەولەتا عیراقی ب ئی چەندی داخوێیانین عەبدولکەریم قاسمی دگەل شۆرەشگێرین کورد تۆھمەتبار بکەت دا کو دەولەتا ئینگلیز دەست ژ پشتمەفانیکرنا کو ئی بەردەت، هەر سەر ئی مژاری جارەکا دیتەر بالیۆزئینگلیز ل بەغداد هەولدا لگەل وەزارەتا دەرڤەیا عیراقی بچفت و ئەڤی ئاریشی چارەسەر بکەت، چونکو عەبدولکەریم قاسمی دووبارە گوتبوو کو ئینگلیز ب هەفکاریا ئەمریکا دراڤ و چەک داینە یاخیوویان و گەفە کرنا کو ئەگەر ئەڤ چالاکیین هەنی نە هینە ڕاوەستاندن، بالیۆزخانەیا ئینگلیز ل بەغداد دی هینە دائیخستن و داخوێیانین وی چەندی کر کو سەربازین عیراقی شۆرەشا باکووری بیدەنگ کرێه و دیارکر ژی کو نوکە شۆرەشگێر بژالە و بەرەلاڤیوونە و هیژین عیراقی کەفتینە دووڤ وان، هەندە بەرەڤ تورکیا و چەندە دیتەر بو سەمتا چیان رەڤینە و کیمەک ژی داخوێیانین کرینە، تەڤایا جادەیین باکووری دووبارە ڤەبوونە، نوکە ب گشتی رێک د ئاسایش و ئارامی داینە. هەر وەسا سەبارەت کو ئی ژی خوێخوێ کر و ڕاگەھاند کو عیراق ژ ماڤین خوێخوێ دەولەتی نابوو ریت و ئەو هیژین

دوو که سین ئینگلیز کو بازارگان بوون ب ناڤین ئەلیکساندر ریچار دیسون و بی دیت سیریل ئارنولد کو ژلای عیراقیقه هاتبوونه گرتن، دهوله تا ئنگلیز داخوازا رۆهنکرنی ژ دهوله تا عیراقی کرن، کو ئەو هەر دوو بی گونە هاتینه دهسته سەر کرن" (ه^{۳۳}).

رۆژنامه یا ئیتیلاعات ل ریکهفتی (16 ئەیلوولی 1961) د تەوهره کئی دیتزدا دیار کویه کو فئی جاری باسی په ترۆلا عیراقی هاتیه، رهنکه پرسا پالدانا توهمه تا پشته فانیکرنا شوړشگیڕین کورد ل باکووری عیراقی ژلای عیراقی حکومتا عیراقی بال دهوله تا ئینگلیزیقه ئەو بیت کو ئینگلیز بشیت ب شیویه کئی باشتر هه فیاز نامه یین په ترۆلی بدهستخوه قه بینیت، حکومتا عیراقی ته فایا وان گۆتگوتکان بی بنه ما دانه خو هیا کرن، (ه^{۳۴}).

حکومتا عیراقی هۆشداری دا دهوله تا ئینگلیز و دیار کر کو بالیوزخانه یا ئینگلیز ل به غداد مافی مایتیکرنی د کاروبارین عیراقیدا نینه و پیدقیه دهست ژ مایتیکرنی به ردهت و پشته فانی و هه فکاریا شوړشگیڕین کورد نه کهت، پرسا شوړشگیڕان کیشه یه کا ناخوه یه و مافی هیچ که سه کئی نینه دهستپوهردانی د کاروبارین مه دا وهردهت، رۆژنامه یا ئیتیلاعات ل ریکهفتی (27 ئەیلوولی 1961) نقیسه: "په یقداری وهزاره تا دهرفه یا عیراقی، بالیوزخانه یا ئینگلیزی ل به غداد بو وهزاره تا دهرفه گازی کویه. وهزاره تا کاروبارین دهرفه هۆشداری دایه بالیوزی ئینگلیز، کو پیدقیه بالیوزخانه یا ئینگلیز ل عیراقی خو ه ژ دهستپوهردانا نا ف کاروبارین عیراقی بدهته پاش و دوویر بیخیت. دیسان هۆشداری دایه بالیوزی ئینگلیزی کو نه فیا بالیوز و ته فایا ئەندامین بالیوزخانه یا ئینگلیز، مایتیکرنی د کاروبارین دهرفه ی کارفه رمانیا دیلو ماتیکیا وان بن بکهن، دیسان خو هیا کر کو لدوویف گوتنا په یقداری وهزاره تا کاروبارین دهرفه یا عیراقی، هیچ جوړه نه رازیوونئ سبهارهت دهستپوهردانا ئینگلیز د شوړش و ئاژاوه گیڕیا باکووری دا ناپه ژرینین، ل دویماهیکی

عهره بی ئەوین کو نها ل کۆیتینه وهک هیزیه کا نه ریکه خستی و بی سه رو بهر ل قه له مدان و دیار کر کو ئەو دی سهر وان شاشیان هه ل بن ئەوین ئەو پیرابوون (ه^{۳۵}).

رۆژنامه یا ئیتیلاعات ل 24 ئەیلوولی سالآ 1961 سبهارهت نه رازیوونا دهوله تا ئینگلیزی خو هیا کویه کو فئی جاری دهوله تا ناڤیری ب ریا بالیوز خو ه ل عیراقی (سیر همفری ترولیان) وهک نه رازیوون نامه یه کا فه رمی سبهارهت وان توهمه تا حکومتا عیراقی ب به هانه یا هه فکاریکرنا ئینگلیز دگه ل شوړشگیڕین کورد رادهستی حکومتا عیراقی کر، و تیدا هه موو ئەو هه موو تۆهمه تین پالداینه وان ره تکران و بی بنه ما ل قه له مدان (ه^{۳۶})، لی لدوویف هه ژماره کا ژیده ران بالیوزی ناڤهاتی سهره دانا کوردستانا عیراقی کربوو و دیدار لگه ل هه ژماره کا ناغا و به گین کورد کربوو (ه^{۳۷})، ژلایه کئی دیتزه خو ه گه هاندبوو مه لا مسته فا بارزانی هه فکاریا ئینگلیز گه هاندبوو وی (ه^{۳۸})، لی یا دیار ته فایا فان هه ولان بو وی چه دی دزفریت دا کو فشاری بیخنه سهر حکومتا عیراقی ژبه ر کوهورینا هه لویستی خو ه ژ هه ر دوو پرسین کوئی و په ترۆلی.

پشتی کو عه بدولکه ریم قاسمی جاره کا دیتز دهوله تا ئینگلیز ب هه فکاری کرنا وان دگه ل شوړشگیڕین کورد تۆهمه تبار کرین، رۆژنامه یا ئیتیلاعات ل ریکهفتی (25 ئەیلوولی سالآ 1961) ل سهر فئی مژاری دیار کویه کو په یقداری وهزاره تا دهرفه یا ئینگلیز نه رازیوونا خو ه ب ریا سیر همفری ترولیان بالیوزی مه زنی ئینگلیز ل عیراقی رادهستی وهزاره تا دهرفه یا عیراقی کر و ب تۆندی و دژواری ره خنه ل عیراقی گرت و تۆهمه تین وان ره تکران (ه^{۳۹})، لی عه بدولکه ریم قاسم د ناخفتن خو ه دا سبهارهت تۆهمه تبار کرنا ئینگلیز بی رژد بوو، و دیسان خو هیا کر کو نه گه ر ئینگلیز دهست ژ مایتیکرنین خو ه د کاروبارین عیراقی به رنه دهت دی نه چار بیت ده رگه هی بالیوزخانه یا وان ل به غداد بگریت، سهره رای فئی چه ندی

دهوله‌تا ئینگلیز ره‌تکر. دهوله‌تا عراقی کاربده‌ستین ئینگلیز تۆهمه‌تبار کربون کو په‌یوه‌ندی دگهل شوپشین باکووری عراقی هه‌ین، ئەفشی تۆهمه‌تی نه‌رازیبوونا ئینگلیز لدووف خوه‌ ئینا. بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز دوویف نه‌رازیبوونی به‌رامبه‌ر تۆهمه‌تین پالداین وان، خوازیری رۆهنکرنا ژ دهوله‌تا عراقی کربون. جینیپال قاسمی گوټوو حکومه‌تا ئینگلیز راستخوه‌ ده‌ستپوه‌ردان د شوپشا باکووریدا هه‌بوون،

هه‌گه‌ر ده‌ست ژ مایتیکرنی به‌رنه‌ده‌ن، بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز ل به‌غداد دی هینه‌ دائیخستن" (هه‌ر). نووجه‌یه‌کا دیتر کو دشین بیژین جیاواز دگهل یین بوری ئەو ژی ده‌سته‌سه‌رکرنا دوو که‌سین ئینگلیز ب تۆهمه‌تا هه‌فکاریکرن دگهل شوپشگیپان و هه‌ر وه‌سا دانا کۆژمه‌کی درافی ژ ئالیی ئینگلیز بو شوپه‌شگیپان کورد، رۆژنامه‌یا ئیتیلاعات ل رپکه‌فتی (چریا دووی سالا 1961) هاتیه‌ نقیسین: " بالیۆزی ئینگلیز سه‌باره‌ت گرنا دوو که‌سی ئینگلیز دناڤ خا‌کا عیراقیدا خوازیری رۆهنکرنا بوو، ئەو هه‌ر دوو ئینگلیزین به‌ری دوو هه‌یفان ل عراقی ب تۆهمه‌تا هه‌فکاریکرن دگهل شوپه‌شگیپان هاتین گرتن، هیشتا ل به‌غداد د گرتیخانه‌یه‌ی داینه. هه‌ر د وی ده‌میدا عه‌بدولکه‌ریم قاسمی بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز ل به‌غداد تۆهمه‌تبار کربوو کو (1.400.000) دولا‌ر دراڤ داینه شوپشگانان و ئەو دژی کۆمارا عراقی پالداینه‌ و هه‌تا نوکه حکومه‌تا قاسمی رپک ب کاربده‌ستین بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز ل عراقی نه‌دایه‌ کو دیداری دگهل وان هه‌ر دوو ئینگلیزین نه‌ ئارتشی، کو ب تۆهمه‌تا پالدانا شوپشیان هاتبوونه‌ گرتن بکه‌ن" (هه‌ر).

رۆژنامه‌یا ئیتیلاعات ل رپکه‌فتی (15 چریا دووی سالا 1961) دیارکریه‌ کو جاره‌کا دیتر عه‌بدولکه‌ریم قاسمی دهوله‌تا ئینگلیز تۆهمه‌تبارکر کو هه‌فکاریکرنا ئینگلیز دگهل شوپشگیپان کورد ب مه‌به‌ستا فشار ئیخستن ل سه‌ر حکومه‌تا عیراقیه‌ بو بده‌ستقه‌ئینانا پتر یا هه‌فبازنامه‌یین

گۆت: کو بو بالیۆزی ئینگلیز دیارکریه‌ کو رپکا نوکه‌یا بالیۆزخانه‌یه‌ی دی ئالوزیان ئیخسته‌ د په‌یوه‌ندیی هه‌ر دوو دهوله‌تاندا، دهوله‌تا عراقی بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز ل به‌غداد ئاگه‌هدار کربوو، پیدفیه‌ ژبه‌ر پاراستنا په‌یوه‌ندیی دۆستانه‌یا دنقبه‌را هه‌ر دوو دهوله‌تاندا، بالیۆزی ئینگلیز خه‌لکی خوه‌ ژ ده‌ستپوه‌ردان د کاروبارین نافخوه‌یه‌ی عراق به‌ریه‌ند بکه‌ت. وه‌زیری کاروباروین ده‌رفه‌یه‌ی عراقی ب فه‌رمی، بو نوونه‌ری نووجه‌گه‌هانیا عراقی خوه‌یاکر کو بالیۆزی ئینگلیز سیر همفیری تریولیان ده‌وو نیفرۆ بو وه‌زاره‌تا ده‌رفه‌ هاتیه‌ داخوازکرن، ل ویری شیوازی دهوله‌تا عراقی پشتی مایتیکرنا ئینگلیز د شوپشا باکووری قی دهوله‌تی ژ بو وی رۆهنکر. دهوله‌تا عراقی ر‌اگه‌هانیه‌ کو پیدفیه‌ بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز و بالیۆز و ته‌فایا خه‌لکی قی دهوله‌تی ئەوین ل عراقی جه‌وار، ژ هه‌ر جوړه‌ ده‌ستپوه‌ردان د کاروبارین نافخوه‌یه‌ی عراقی خوه‌ بده‌نه‌ پاش و دوور بیخن" (هه‌ر).

د به‌رامبه‌ر فان داخوه‌یاناندا دهوله‌تا ئینگلیز ته‌فایا وان تۆهمه‌تین حکومه‌تا عراقی پالداین وان ره‌تکر و دوور ژ راستیی ل قه‌له‌مدان، ژ ئالیه‌کی دیترڤه‌ وه‌زیری ده‌رفه‌یه‌ی عراقی خوه‌یاکر کو به‌رده‌وامیا په‌یوه‌ندیان گریدای ب ده‌ستپوه‌رنه‌دانا ئینگلیز د کاروبارین عراقی دایه، حکومه‌تا عراقی ب تۆندی نه‌رازیبوونا ئینگلیز ره‌تکر- لی د به‌رامبه‌ردا دهوله‌تا ئینگلیز داخوازا رۆهنکرنا ژ دهوله‌تا عراقی کر، ل رپکه‌فتی (27 ئەیلوولی 1961) د رۆژنامه‌یا ئیتیلاعاتدا هاتیه‌: "بالیۆزی ئینگلیز ژ ر‌اگه‌هانیه‌ کو یا فه‌ره‌ دهوله‌تا وی، گشت چالاکیین کو ب مایتیکرن د کاروبارین عراقی دا به‌یه‌ته‌ ده‌رپین ب داوی بینیت. وه‌زیری کاروبارین ده‌رفه‌یه‌ی عراقی دیارکر کو پاراستنا په‌یوه‌ندیین دناقبه‌را هه‌ر دوو دهوله‌تاندا، گریدایه‌ ب وی شیوازی ئەوی بالیۆزخانه‌یا ئینگلیز و خه‌لکی قی دهوله‌تی د ده‌نه‌ پیشیا خوه‌. د قی دیداریدا وه‌زیری ده‌رفه‌یه‌ی عراقی ب تۆندی نه‌رازیبوونا

ئابووریه واته پەتەرۆلی⁽¹⁾ یە (15 چریا دووی سالای 1961) ئیبتیلاعات ل ریکهفتی (15 چریا دووی سالای 1961) فەگۆهاستییه و نفیسییه: "ال دەمی ناماژە ب بۆیەرین باکووری عیراقی کری گوت: نهیا فەشارتییه کورکه بهری و یاخیبونا باکووری عیراقی په یوه ندییا راسته خوه دگهل پرسا پەتەرۆلی هەمی، لی ئە فە رکه بهریه ب هشیاری و زیره کاتییا ملله تی هاته تیکشکاند و ملله تی عیراقی ناماده کاریه کا باش کر داکو خیانه تکاران ژنا فیه بن"⁽²⁾.

هەر چەنده حکومه تا عیراقی به رده وام دهوله تا ئینگلیز ب تۆهمه تا هەفکاری و پشته فانی کرنا وان ژ شۆرشگیڕین کورد ل باکووری عیراقی گۆنه بار دکر و هەر چەنده دهوله تا ئینگلیز به رده وام ئە ف توهمه تی هەمی ب نه دروست ل قهله مددان لی حکومه تا عیراقی به رده وام دهوله تا ئینگلیز تۆهمه تبار دکر.

دهرئه نجام:

هەر فە کۆلینه کا بهیته کرن خوه دی دهرئه نجامین خوه یین تایبه ته و کار ب فئ چەندی ب دویمه هیک دهیت و ئە فە کۆلینه ژ ی دوو خالین گرنگ بخوه فە دگریت:

1- گرنگیبیدا نا رۆژنامه یا ئیبتیلاعات ب دۆزا گه لی کورد و تۆمار کرنا پیژانین ب مفال سەر شۆرشا ئە یلوولی ههژی وی چەندی یه کوه کۆلینین هوویربینه ل سەر بهینه کرن، چونکو رۆژنامه یا نافهاتی ل وهلاته کی دهاته وه شاند کو ئیرانه هه فسنووره دگهل وهلاتی عیراقی و ئالۆبونا وی کارتی کورن ل سەر ئیرانی دکر له و ما رۆژنامه یا ئیبتیلاعات ب درێژا هیا پا زده سالیین شۆرشێ (1961-1975) سه دان به رپه رین خوه ژبو تۆمار کرنا دیروکا شۆرشێ ته رخا نکرینه.

2- تیشک ئیختستا رۆژنامه یا ئیبتیلاعات ل سەر مژارا په یوه ندیین عیراق و تورکیا ژ لایه کی فە و عیراق و ئینگلیز ژ ئالیه کی دیتر فە، ئالۆبونا ره وشا ئاسایا عیراقی دگهل هەر دوو وهلاتین تورکیا و ئینگلیز ژ بهر شۆرشگیڕین کورد ل کوردستانا عیراقی، ژ هەر دوو ئالیان زیان

دگه هشته کوردان، تیکچوونا په یوه ندیین عیراقی و تورکیا ژبو وان تۆهمه تی حکومه تا عیراقی پالددان تورکیا کو هه فکاریا کوردین شۆره شگیڕ ل کوردستانا عیراقی دکهت هەر چەنده حکومه تا تورکیا ئە ف چەنده دوویر ژ راستی ل قهله م ددا، لی سنوور به زاندا فۆکه یین عیراقی و تۆپاران کرنا ده فەرین سنوورین کوردستانا تورکیا ب تۆهمه تا پشته فانی کرنا دهوله تا تورکیا ژ شۆرشگیڕان، ژ لای دیتر فە توخوویب به زاندا فۆکه یین تورکیا و تۆپاران کرنا ده فەرین کوردنشینین سنوورین کوردستانا عیراقی، هەر دوو وهلاتین ناماژە پیکری ده ر فەرین کوردنشین تۆپاران کرن و کورد کوشتن، ل داوی ب ریکین دیلوماتیک ئاریشه و کیشه یین دنافه را خوه دا چاره سه ر کرن، لی پرسا تیکچوونا په یوه ندیین عیراق و ئینگلیز ب شیوه به کی دیتر بوو کو حکومه تا عیراقی دهوله تا ئینگلیز ب تۆهمه تا هه فکار کرن دگهل شۆرشگیڕین کورد گۆنه بار کر، هەر چەنده حکومه تا عیراقی خوه یا کر ئینگلیز ژ بهر کیشه یا کویتی و پرسا په تەرۆلا عیراقی فشار ئیختسن ل سەر دهوله تا عیراقی، لی دهوله تا ئینگلیز ته فایا فان ناخفتنان بی بنه ما و دوور ژ راستی ل قهله م دان.

3- ههژی یه بیژیت کو ژیده رین پرانی نووچه یین کو رۆژنامه یا ئیبتیلاعات فە گۆهاتین و نفیسیین ژ نوچه گه هانین ئە ورۆبی، عیراقی، تورکی و عه ره بی و کیمه کا وان ژ ئالی په یامیڕی وان فە هاتینه وه رگرتن.

په راویژ:

(1) سید محمد صدری طباطبایی نائینی، راهنمایی مطبوعات ایران (1304ش-1357ش)، جلد اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، 1378 هـ.ش، ص 75.

(2) ههژی گوتنی یه چەنده ن دین هۆزین کوردان هه بوون کو به رامبه ر هۆزا بارزانی راهه ستا بوون ژ وان ژ ی هۆزا زیباری، هه رکی، سوورچی، لولانی، ریکانی و... بنیپه، (عمار علی السمر، شمال العراق 1958-1975 دراسة سياسية، بیروت، المركز العربي للابحاث و دراسة السياسات، 2012، ص 239). هۆزین هه فدهژی هۆزا بارزانی گازنده یین

- (27) همان.
- (28) وزارت خارجه ترکیه طی اطلاعیه ای اعلام کرد: ترکیه به شورشیان شمال عراق کمک نمیکند، روزنامه اطلاعات، شماره (10871)، 21 اوت 1962، ص 4. همان (29).
- (30) همان.
- (31) شورشیان عراق تسلیم شدند - از شورشیان اسلحه روسی و انگلیسی بدست آمد، روزنامه اطلاعات، شماره (10610)، 22 سپتامبر 1961، ص 4. همان (32) قاسمی گفت: رهبر شورشیان عراق دست نشانده انگلیس است، روزنامه اطلاعات، شماره (10612)، 24 سپتامبر 1961، ص 4. همان (33).
- (34) همان.
- (35) همان.
- (36) الدكتور عبدالفتاح علي يحيي البوتاني، وثائق عن الحركة القومية الكوردية التحررية- ملاحظات تاريخية ودراسات اولية، مؤسسة موکریانی للطباعة و النشر، (اربیل: 2001م)، ص 72. همان (37) سمر فضلاً عبدالحمید محمد، اکراد العراق تحت حکم عبدالکریم قاسم 1958-1963م، رساله ماجستير مقمة جامعة الزقايق- كلية الآداب - قسم التاريخ، ص 194. همان (38) انگلیس شدیداً بعراق اعتراض کرد: شورشیان عراق آماده حمله میشوند، روزنامه اطلاعات، شماره (10613)، 25 سپتامبر 1961، ص 4. همان (39).
- (40) روزنامه چاپ بغداد مینویسد: رهبر شورشیان عرتق دستگیر شد، روزنامه اطلاعات، شماره (10614)، 24 سپتامبر 1961، ص 4. همان (41) اخطار عراق به انگلیس: سفارت انگلیس حق مداخله ندارد، روزنامه اطلاعات، شماره (10615)، 27 سپتامبر 1961، ص 3. همان (42).
- (43) شورش عراق هنوز پایان نیافتی است، روزنامه اطلاعات، شماره (10648)، 5 نوامبر 1961، ص 3. همان (45) عبدالکریم قاسم اعلام کرد: برای حفظ حقوق نفتی عراق اقدامات شروع میشود، روزنامه اطلاعات، شماره (10657)، 15 نوامبر 1961، ص 4. همان (46) قاسم گفت: شورشیان شمال عراق با نطف ارتباط دارند، روزنامه اطلاعات، شماره (10657)، 15 نوامبر 1961، ص 4.
- خوه گه هاندن عه بدولکه ریمی قاسمی و خوه یاکرن گو نه لگهل کار و کریارین هؤزا بارزانی داینه، بنییره، (شکیب عقراوی، سنوات المجنة في كردستان العراق- اهم الحوادث السياسية و العسكرية في كردستان العراق من 1958-1980)، اربیل، مطبعة منارة، 2000، ص 59).
- (3) رهنگه هؤزا لولانی بیت.
- (4) ههکاری.
- (5) افراد یک قبیله کورد از عراق به ترکیه پناهنده شدند، روزنامه اطلاعات، شماره (10560)، 22 ژوئیه 1961، ص 19.
- (6) جنگ اکراد دست راست با بارزانیها، روزنامه اطلاعات، شماره (10565)، 26 ژوئیه 1961، ص 1.
- (7) واحدهای ارتش عراق سرگرم جنگ در نواحی کوهستانی است، روزنامه اطلاعات، شماره (10609)، 20 سپتمبر 1961، ص 23. همان (8).
- (9) یا دروست (کرور)ه.
- (10) هواپیماهای عراق خاک ترکیه را بمباران کردند، روزنامه اطلاعات، شماره (10846)، 12 ژوئیه 1962، ص 3.
- (11) هواپیماهای عراقی باز هم ترکیه را بمباران کردند، روزنامه اطلاعات، شماره (10847)، 14 ژوئیه 1962، ص 12.
- (12) نبرد شدید ارتش و شورشیان عراق در نزدیکی مرز ترکیه، روزنامه اطلاعات، شماره (10848)، 15 ژوئیه 1962، ص 4. همان (13).
- (14) هواپیماهای عراقی بخاک ترکیه حمله کردند، روزنامه اطلاعات، شماره (10874)، 16 اوت 1962، ص 4. همان (15).
- (16) همان.
- (17) همان.
- (19) بدنبال حوادث مرزی چند روزه اخیر بین ترکیه و عراق، روزنامه اطلاعات، شماره (10875)، 20 اوت 1962، ص 4. همان (20).
- (22) همان.
- (22) همان.
- (23) همان.
- (25) همان.
- (26) همان.

صدى ثورة ايلول في جريدة اطلاعات الايرانية 22 تموز 1961-14 تموز 1962

الملخص:

جاء اختيار هذا الموضوع والمعنون " صدى ثورة ايلول في صحيفة اطلاعات الايرانية 22 تموز 1961-14 تموز 1962 " والصحيفة بمثابة مرآة ومصدر ذا أهمية في توضيح العلاقات العراقية مع تركيا وبريطانيا بداية اندلاع ثورة ايلول ، لتناوله ما حصل من سوء للأوضاع والعلاقات والتعقيد في الوضع الامني بين العراق وتركيا، ولاسيما بعد أن التجأ قسم من الكرد المعارضين لثورة ايلول الى الاراضي التركية ، وكذلك كان مقاتلي البيشمه مه ركه يتخذون من الاراضي التركية ملجأ لهم عند اشتداد المعارك مع القوات العراقية واختلطوا مع كرد تركيا ، وهذا ما ولد خوفاً وقلقاً لدى ساسة تركيا من أن يكون هذا عاملاً مشجعاً لكرد تركيا في القيام بثورة مماثلة ضد حكومتهم، هذه التطورات كانت سبباً للأزمة في العلاقات العراقية التركية ووصلت الى حد المواجهة العسكرية ورافقتها عمليات القصف بين البلدين ، وبالتالي لجوء الطرفين للوسائل الدبلوماسية لحل الخلاف بينهما ، وكانت صحيفة اطلاعات تنقل ما يجري من احداث بشكل يومي وبكل وضوح، وأعطت أهمية كبيرة لهذه التطورات بين البلدين، من جانب آخر ركزت الصحيفة على تأزم العلاقة بين العراق وبريطانيا، ولاسيما ما يتعلق باتهام العراق لبريطانيا في دعمها للثورة الكردية وبالمقابل فان بريطانيا رفضت هذه الاتهامات لكونها لا تستند الى أساس .

Aylol Revolution in the Iranian Newspaper (Ettelaat) July 14th-1961 July 22nd 1962

Abstract

The subject of this research is the first Kurdish- Iraq War (Aylol Revolution) in the Iranian Newspaper known as Ettelaat newspaper. It is one of the most important subjects in history which talks about the relationship Iraq had with Turkey and England during the Aylol Revolution. There are many important points about it, such as the instability that occurred between Iraq and Turkey because before the revolution some of the Kurdish people left to Turkey as refugees and the relationship between the Kurds in Turkey and Kurdish refugees from Iraq became close. This was the reason the Turkish politicians became uncomfortable about the relationship because they were afraid the Kurds in north and south will rise against them and start a revolution in Turkey. The conflict between these two countries caused them to bomb each others border. The Iranian newspaper Ettelaat gave information about the problems that happened between these two countries daily. In addition to this there is also another topic discussed in this research which is the disagreement that happened between Iraq and England because of the Kurdish revolution since Iraq believed that England was helping the Kurds during this revolution but England rejected this statement.